

1 Kādi ir priekšnoteikumi, lai laulība varētu tikt šķirta?

Gadījumi, kādos laulība var tikt šķirta, ir izsmeļoši noteikti Latvijas Civillikuma Ģimenes tiesību daļas noteikumos un Notariāta likuma „P” sadaļā. Vispārējais laulības institūta regulējums ietverts civillikuma Ģimenes tiesību daļā.

Laulību Latvijā var šķirt tikai tiesa vai notārs. Tiesa laulību šķir, ja ir saņemts viena vai abu laulāto pieteikums par laulības šķiršanu. Notārs laulību šķir tajos gadījumos, ja laulātie ir vienojušies par laulības šķiršanu un laulātajiem nav kopīga nepilngadīga bērna un kopīgas mantas, vai laulātajiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns vai kopīga manta un laulātie ir noslēguši rakstveida vienošanos par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērna uzturlīdzekļiem un kopīgās mantas sadali.

Viens no laulības šķiršanas priekšnoteikumiem ir tāds, ka laulātiem savstarpēji ir jāvienojas par laulībā dzimuša bērna aizgādību, bērna uzturlīdzekļiem, kopīgās mantas sadali.

Ja laulību šķir tiesa, tai ir jākonstatē, ka laulība ir izirusi. Savukārt laulība tiek uzskatīta par izirusu, ja nepastāv laulāto kopdzīve un nav vairs sagaidāms, ka laulātie to atjaunos.

Viens no laulības šķiršanas priekšnoteikumiem ir tāds, ka laulātiem savstarpēji ir jāvienojas par laulībā dzimuša bērna aizgādību, bērna uzturlīdzekļiem, kopīgās mantas sadali. Ja laulātie savstarpēji nespēj vienoties, attiecīgos prasījumus izšķir tiesa vienlaicīgi kopā ar prasību par laulības šķiršanu.

2 Kādos gadījumos laulība var tikt šķirta?

Laulības šķiršana pie notāra

Laulība var tikt šķirta, ja laulība ir izirusi un abi laulātie ir vienojušies par laulības šķiršanu, un notārs saņem abu laulāto parakstītu kopīgu iesniegumu. Ja laulātajiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns vai kopīga manta, iesniegumam par laulības šķiršanu pievieno rakstveida vienošanos par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērna uzturlīdzekļiem un kopīgās mantas sadali.

Laulības šķiršana tiesvedības kārtībā

Laulība var tikt šķirta tiesā tajos gadījumos, kad laulātie nav vienojušies par laulības šķiršanu, un pastāv viens no turpmāk minētajiem gadījumiem: laulātie vismaz gadu dzīvo šķirti. Laulātie dzīvo šķirti, ja laulātajiem nav kopīgas saimniecības un viens no laulātajiem noteikti negrib to atjaunot, noliedzot laulības kopdzīves iespējamību. Kopīga saimniecība var nepastāvēt arī tad, ja laulātie šķirti dzīvo kopīgā dzīvoklī;

Ja laulātie dzīvo šķirti mazāk nekā gadu, tiesa laulību var šķirt tikai tādā gadījumā, ja:

- laulības iziršanas iemesls ir laulātā fiziska, seksuāla, psiholoģiska vai ekonomiska vardarbība pret laulāto, kas pieprasa laulības šķiršanu, vai pret viņa bērnu vai laulāto kopīgo bērnu;
- viens laulātais piekrīt otra laulātā prasībai šķirt laulību;
- viens no laulātajiem uzsācis kopdzīvi ar citu personu un šajā kopdzīvē ir piedzimis bērns vai ir gaidāma bērna piedzimšana.

Ja laulātie dzīvo šķirti mazāk nekā gadu un viens laulātais prasa laulības šķiršanu tādu iemeslu dēļ, kas nav minēto iemeslu sarakstā, un otrs laulātais nepiekrīt laulības šķiršanai, tiesa laulību nešķir un laulāto samierināšanas nolūkā atliek lietas izskatīšanu.

Ja laulātie dzīvo šķirti mazāk nekā gadu, notārs laulību var šķirt tikai tādā gadījumā, ja abi laulātie vienojas par laulības šķiršanu un Notariāta likumā noteiktajā kārtībā ir iesnieguši notāram iesniegumu par laulības šķiršanu.

Ja tiesa uzskata, ka, pastāvot augstāk minētajiem apstākļiem, ir iespējams saglabāt laulību, tā laulāto samierināšanas nolūkā var atlikt lietas izskatīšanu uz laiku līdz sešiem mēnešiem.

Ja viens laulātais prasa laulības šķiršanu tādu iemeslu dēļ, kas nav minēto iemeslu sarakstā attiecībā uz laulātajiem, kas dzīvo šķirti mazāk kā 3 gadus, tiesa laulību nešķir pirms likumā noteiktā 3 gadu šķirtas dzīves termiņa un laulāto samierināšanas nolūkā atliek lietas izskatīšanu

Ja laulātie dzīvo šķirti mazāk nekā trīs gadus, notārs laulību var šķirt tikai tādā gadījumā, ja abi laulātie vienojas par laulības šķiršanu un Notariāta likumā noteiktajā kārtībā ir iesnieguši notāram iesniegumu par laulības šķiršanu.

Tiesa laulību nešķir, kaut gan tā ir izirusi, ja un ciktāl laulības saglabāšana izņēmuma kārtā sevišķu iemeslu dēļ ir nepieciešama laulāto kopīgā nepilngadīgā bērna interesēs.

3 Kādas ir laulības šķiršanas tiesiskās sekas attiecībā uz:

3.1 laulāto personiskajām attiecībām (piemēram, attiecībā uz uzvārdu)?

Ar brīdi, kad spriedums, ar kuru tiek šķirta laulība stājās spēkā, vai no dienas, kad zvērināts notārs taisījis laulības šķiršanas apliecību, personu starpā beidz pastāvēt tiesības un pienākumi, kas izriet no laulāto savstarpējām tiesiskajām attiecībām. Ar laulības šķiršanu bijušajiem laulātajiem var rasties jauni pienākumi un tiesības, kas izriet no laulības šķiršanas. Pēc laulības šķiršanas persona ir tiesīga doties jaunā laulībā.

Civillikums paredz, ka laulātais, kas, dodoties laulībā, savu uzvārdu mainījis, ir tiesīgs arī pēc laulības šķiršanas saukties šai uzvārdā, vai arī pēc viņa lūguma tiesa vai notārs piešķir viņam pirmslaulības uzvārdu.

Pēc otra laulātā lūguma tiesa, ja tas neaizskar bērna intereses, var liegt laulātajam, kurš veicinājis laulības iziršanu, saukties laulībā iegūtajā uzvārdā.

3.2 laulāto mantas sadales jautājumiem?

Laulība pie notāra var tikt šķirta tikai gadījumā, ja laulātie iepriekš rakstveidā ir vienojušies par kopīgas mantas sadali, un šāda vienošanās ir pievienota iesniegumam par laulības šķiršanu.

Šķirot laulību tiesā, laulātie var vienoties par savstarpējās mantas sadali. Ja laulātie vienoties nevar, tad abu laulāto savstarpējie prasījumi par mantas sadali ir izšķirami tiesas ceļā, pamatojoties uz Civillikuma noteikumiem vai laulības līguma noteikumiem. Atbilstoši Civillikuma noteikumiem ir iespējami divi laulāto mantisko attiecību veidi – laulāto likumiskās un laulāto līgumiskās mantiskās attiecības, kas attiecīgi nosaka mantas sadales kārtību laulības šķiršanas gadījumā.

Pastāvot laulāto likumisko mantisko attiecību formai, mantas sadales gadījumā, katrs laulātais ir tiesīgs paturēt to mantu, kas viņam/viņai ir piederējusi pirms laulības, kā arī to atsevišķo mantu, ko katrs laulātais ir ieguvis laulības laikā. Savukārt tā manta, ko laulības laikā laulātie iegūst kopīgi vai viens no viņiem, bet ar abu laulāto līdzekļiem vai ar otra laulātā palīdzību, ir abu laulāto kopīga manta. Par abu laulāto kopīgo mantu tiek pieņemts, ka tā pieder abiem laulātajiem kopīgās daļās, ja vien kāds no laulātajiem nepamato un nepierāda citādu mantu daļējuma kārtību.

Pastāvot laulāto līgumisko mantisko attiecību formai, laulāto mantas sadales jautājumus risina saskaņā ar likumā noteikto kārtību attiecīgajam līgumisko mantisko attiecību veidam – visas laulāto mantas šķirtībai vai visas laulāto mantas kopībai.

3.3 nepilngadīgajiem bērniem?

Lietās par laulības šķiršanu ir aizliegts izskatīt atsevišķi iepriekš minētos jautājumus, kas izriet no ģimenes tiesiskajām attiecībām, it īpaši no vecāku un bērnu tiesiskajām attiecībām.

Ja laulība tiek šķirta pie notāra, šķirot laulību, laulātajiem vienlaikus ir jāvienojas par aizgādības noteikšanu, saskarsmes tiesību izmantošanu un uzturlīdzekļiem bērniem, un vienlaikus ar iesniegumu par laulības šķiršanu ir jāpievieno iepriekš rakstveidā noslēgta vienošanās par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām un bērna uzturlīdzekļiem.

Ja laulība tiek šķirta tiesā, laulātajiem jāvienojas par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesību, bērna uzturlīdzekļiem. Ja šāda vienošanās nav slēgta, izņemot gadījumus, ja šīs prasības nav izšķirtas pirms laulības šķiršanas, šīs prasības jāceļ kopā ar prasību par laulības šķiršanu, pretējā gadījumā tiesa laulību izšķirt nevar.

Laulības šķiršanas sekas vecāku atbildības jautājumos

Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu nebeidzas, ja bērns nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

Ja vecāki dzīvo šķirti, vecāku kopīga aizgādība turpinās. Bērna aprūpi un uzraudzību īsteno tas no vecākiem, pie kura bērns dzīvo.

Jautājumus, kas var būtiski ietekmēt bērna attīstību, vecāki lēmumu pieņem kopīgi. Vecāku domstarpības izšķir bāriņtiesa, ja likumā nav noteikts citādi.

Vecāku kopīga aizgādība izbeidzas, kad, pamatojoties uz vecāku vienošanos vai tiesas nolēmumu, tiek nodibināta viena vecāka atsevišķa aizgādība.

Ja bērns atrodas viena atsevišķā aizgādībā pie viena no vecākiem, tam no vecākiem, pie kura bērns atrodas atsevišķajā aizgādībā, ir visas no aizgādības izrietošās tiesības un pienākumi. Otram vecākam ir saskarsmes tiesība (iespēja uzturēt kontaktus un personiskas attiecības ar bērnu).

Laulības šķiršanas sekas jautājumā par uzturlīdzekļiem bērniem

Vienlaikus ar laulības šķiršanu, ir izšķirams jautājums par uzturlīdzekļiem bērniem. Vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem. Šķirot laulību, bērna vecāki var savstarpēji vienoties par uzturlīdzekļiem bērniem, taču tajos gadījumos, kad vecāki nespēj panākt vienošanos, strīdu vienlaikus ar laulības šķiršanu izšķir tiesa.

3.4 pienākumu maksāt uzturlīdzekļus (uzturēt) bijušam laulātajam?

Atbilstoši Civillikuma noteikumiem līdz ar laulības šķiršanu vai arī jau pēc tam, kad laulība ir šķirta, bijušais laulātais var prasīt līdzekļus iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai no otra laulātā samērā ar viņa mantas stāvokli. Bijušajam laulātajam atkrīt pienākums nodrošināt iepriekšējo labklājības līmeni bijušajam laulātajam, ja:

pēc laulības šķiršanas vai atzīšanas par neesošu pagājis tikpat ilgs laiks, cik attiecīgi ilgusi šķirtā laulība vai kopdzīve laulībā, kas atzīta par neesošu;

bijušais laulātais devies jaunā laulībā;

bijušā laulātā ienākumi nodrošina uzturu;

bijušais laulātais izvairās iegūt līdzekļus uzturam ar savu darbu;

bijušajam laulātajam, kuram ir uzlikts pienākums uzturēt otru bijušo laulāto, nav pietiekamu iztikas līdzekļu vai viņš kļuvis darbnespējīgs;

bijušais laulātais izdarījis noziedzīgu nodarījumu pret otru bijušo laulāto vai viņa augšupējā vai lejupējā dzīvību, veselību, brīvību, mantu vai godu;

bijušais laulātais atstājis otru bijušo laulāto bezpalīdzības stāvoklī, ja bijis iespējams viņam palīdzēt;

bijušais laulātais pret otru laulāto vai viņa augšupējo vai lejupējo ierosinājis apzināti nepatiesu apsūdzību par noziedzīgu nodarījumu;

bijušais laulātais dzīvojis izšķērdīgi vai netikumīgi;

bijušais laulātais, kuram ir uzlikts pienākums uzturēt otru bijušo laulāto, vai viņa bijušais laulātais nomirst vai tiek pasludināts par mirušu;

ir citi svarīgi iemesli.

4 Kādā ir nozīme jēdzienam "laulāto atšķiršana"?

Latvijas tiesību sistēmā nepastāv jēdziens "laulāto atšķiršana".

5 Kādi ir priekšnoteikumi laulāto atšķiršanai?

Latvijas tiesību sistēmā nepastāv jēdziens "laulāto atšķiršana".

6 Kādas ir laulāto atšķiršanas tiesiskās sekas?

Latvijas tiesību sistēmā nepastāv jēdziens "laulāto atšķiršana".

7 Kāda ir praktiskā nozīme jēdzienam "laulības atzīšanas par spēkā neesošu"?

Laulība tiek atzīta par spēkā neesošu tajos gadījumos, kad laulības slēgšanas laikā ir pastāvējuši likumā noteiktie šķēršļi laulības noslēgšanai un atbilstoši likumam laulības slēgšana nevarēja tikt pieļauta. Ar brīdi, kad spriedums, ar kuru laulība tiek atzīta par neesošu, stājas likumīgā spēkā, tiek uzskatīts, ka attiecīgo personu starpā laulība nav bijusi noslēgta un laulība ir uzskatāma par neesošu no tās noslēgšanas brīža. Šeit ir jāņem vērā, ka arī tādu laulību, kas ir šķirta, var atzīt par spēkā neesošu.

8 Kādos gadījumos laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu?

Laulība var tikt atzīta par spēkā neesošu tikai sekojošos likumā noteiktajos gadījumos:

ja laulāšanu nav veikusi dzimtsarakstu nodaļas amatpersona vai pie Civillikumā noteikto konfesiju garīdzniekiem;

ja laulība ir noslēgta fiktīvi, t.i., bez nolūka izveidot ģimeni;

ja laulība ir noslēgta pirms abi laulātie ir sasnieguši astoņpadsmit gadu vecumu vai arī noteiktos gadījumos, pirms viens no laulātajiem sasniedzis sešpadsmit gadu vecumu, ja laulība tiek noslēgta ar pilngadīgu personu, un par laulību piekrišanu devuši vecāki vai aizbildņi. Tomēr šī laulība nav atzīstama par neesošu, ja tai sekojusi sievas grūtniecība vai ja abi laulātie līdz tiesas spriedumam noteikto vecumu ir sasnieguši.

par neesošu atzīstama laulība, kuras noslēgšanas laikā viens no laulātajiem bijis tādā stāvoklī, ka nav varējis saprast savas darbības nozīmi vai to vadīt;

ja laulība slēgta starp personām, starp kurām laulība ar likumu aizliegta tuvās radniecības dēļ, t.i., radniekiem taisnā līnijā, brāļiem ar māsām un pusbrāļiem ar pusmāsām;

ja laulība slēgta starp adoptētāju un adoptēto, izņemot gadījumus, ja izbeigtas ar adopciju nodibinātās tiesiskās attiecības;

ja laulība slēgta starp aizbildni un tā aizbilstamo vai aizgādni un tā aizgādībā esošo, pirms nav izbeigtas aizbildniecības vai aizgādniecības attiecības;

ja viens no laulātajiem jau atradās laulībā.

Visos minētajos gadījumos prasība par laulības atzīšanu par spēkā neesošu (par laulības neesamību) nenoiļgst un šādu prasību var celt gan ieinteresētās personas, gan prokurors. Kad laulība izbeigusies ar nāvi vai šķirta, prasību var celt tikai tās personas, kuru tiesības šī laulība aizskar. Ja miruši abi laulātie, laulības neesamības prasību celt nevar.

9 Kādas ir laulības neesamības tiesiskās sekas?

Laulātais, kura laulība atzīta par neesošu, dabū atpakaļ savas pirmslaulības uzvārdu. Ja viņš, dodoties laulībā, nav zinājis, ka laulība atzīstama par neesošu, tiesa pēc viņa lūguma var atstāt viņam laulībā iegūto uzvārdu.

Ja par iespējamo laulības neesamību, jau noslēdzot šādu laulību, ir zinājis viens no laulātajiem, tad otram laulātajam ir tiesības prasīt no pirmā laulātā ne tikai līdzekļus, kas nepieciešami iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai, bet arī atlīdzību par morālo kaitējumu.

Laulības neesamības gadījumā, bijušajam laulātajam atkrīt pienākums nodrošināt iepriekšējo labklājības līmeni bijušajam laulātajam tajos pašos gadījumos, kas paredzēti laulības šķiršanas gadījumā (skatīt jautājumu 3.4.).

Mantas sadales jautājumos, kad laulība atzīta par neesošu, katrs bijušais laulātais patur savu pirmslaulības mantu, kā arī to mantu, ko viņš pats iegādājies kopdzīves laikā. Kopīgi iegūtā manta dalāma starp bijušajiem laulātajiem līdzīgās daļās.

Ja abiem laulātajiem, dodoties laulībā, nebija zināms, ka tā atzīstama par neesošu, tad attiecībā uz mantas sadali piemērojami Civillikuma noteikumi par likumīgā laulībā iegūtas mantas dalīšanu. Savukārt, ja tikai vienam laulātajam nebija zināms, ka laulība atzīstama par neesošu, tad likumīgā laulībā iegūtas mantas sadales kārtība laulības šķiršanas gadījumā ir attiecināma tikai uz to laulāto, kuram nebija zināms, ka laulība atzīstama par neesošu.

10 Vai pastāv alternatīvas ārpustiesas iespējas, kad, nevēroties tiesā, var tikt atrisināti laulības šķiršanas jautājumi?

Latvijā ir iespējams šķirt laulību pie notāra, abiem laulātajiem vēroties ar kopīgu iesniegumu par laulības šķiršanu pie notāra. Kārtība, kādā laulība var tikt šķirta pie notāra, ir regulēta Notariāta likuma „P” sadaļā. Zvērināts notārs šķir laulību, ja laulātie par to ir vienojušies un ja laulātajiem nav kopīga nepilngadīga bērna un kopīgas mantas; gadījumā, ja laulātajiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns vai kopīga manta un laulātie ir noslēguši rakstveida vienošanos par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērna uzturīdzekļiem un kopīgās mantas sadali.

11 Kur lai es iesniedzu pieteikumu (sūdzību) par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu? Kādas ir nepieciešamās formalitātes un kādus dokumentus ir nepieciešams pievienot pieteikumam?

Laulības šķiršana pie notāra.

Laulības šķiršanas lietām pie notāra nav noteikta teritoriālā piekritība – personas var doties pie jebkura notāra. Izņēmumi ir pārrobežu lietas, kur lietas piekritībai jāatbilst Padomes regulai (EK) Nr. 2201/2003. Ja piekritība šķirt laulību pārrobežu lietā saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem vai citiem starptautiskajiem tiesību aktiem nav noteikta Latvijas Republikai, zvērināts notārs laulības šķiršanas lietu neuzsāk un paziņo par to laulātajiem.

Piemērojamos tiesību aktus pārrobežu laulības šķiršanas lietās nosaka saskaņā ar Padomes 2010.gada 20.decembra regulu (ES) Nr.1259/2010, ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai.

Iesniegumā par laulības šķiršanu pie notāra norāda:

katra laulātā vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tāda nav, — dzimšanas gadu, dienu, mēnesi);

laulības noslēgšanas gadu, dienu, mēnesi, reģistra ieraksta numuru;

laulības reģistrācijas valsti un iestādi vai attiecīgo konfesiju un garīdznieku;

vai laulātajiem ir kopīgi nepilngadīgi bērni un laulātie ir vienojušies par kopīgo nepilngadīgo bērnu aizgādību, saskarsmes tiesību izmantošanu un uzturīdzekļiem;

vai laulātajiem ir kopīga manta un laulātie ir vienojušies par šīs mantas sadali;

laulāto uzvārdus pēc laulības šķiršanas.

Iesniegumam par laulības šķiršanu pievieno laulības apliecības oriģinālu vai dzimtsarakstu iestādes izsniegtu norakstu vai izrakstu, vai izziņu no civilstāvokļa aktu reģistra.

Ja laulātajiem ir kopīgs nepilngadīgs bērns vai kopīga manta, iesniegumam par laulības šķiršanu pievieno rakstveida vienošanos par kopīgā nepilngadīgā bērna aizgādību, saskarsmes tiesībām, bērna uzturīdzekļiem un kopīgās mantas sadali.

Laulības šķiršana tiesā.

Laulības šķiršanas lietas un lietas par laulības atzīšanu par neesošu skata rajona (pilsētas) tiesa, atbilstoši lietu piekritības noteikumiem - pret atbildētāju pēc tā deklarētās dzīvesvietas, vai gadījumos, ja šādas deklarētās dzīvesvietas nav - pēc viņa dzīvesvietas. Pēc prasītāja deklarētās dzīvesvietas, vai gadījumos, ja šādas deklarētās dzīvesvietas nav - pēc viņa dzīvesvietas, prasību var celt, ja:

pie prasītāja ir nepilngadīgi bērni;

laulība šķirama ar personu, kas izcieš sodu brīvības atņemšanas vietā;

laulība šķirama ar personu, kurai nav deklarētās dzīvesvietas un, kuras dzīvesvieta nav zināma vai kura dzīvo ārzemēs.

Piekritības noteikumi laulības šķiršanas, laulāto atšķiršanas vai laulības neesamības lietās, kad viens no laulātajiem pastāvīgi dzīvo kādā no dalībvalstīm vai ir kādas dalībvalsts pilsonis ir noteikti Padomes 2003.gada 27.novembra regulā (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (turpmāk - Padomes regula (EK) Nr. 2201/2003).

Kad noskaidrota attiecīgā dalībvalsts, piemērojami šīs dalībvalsts nacionālie civilprocesa noteikumi.

Vienlaikus piekritības normas laulības šķiršanas lietās ir noteiktas arī Latvijai saistošajos divpusējos starptautiskajos līgumos ar trešajām valstīm par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām.

Personai pieteikumā par laulības šķiršanu atbilstoši Latvijas Civilprocesa likuma 128. panta un 235.1 pantam jānorāda:

tās tiesas nosaukums, kurai iesniegts pieteikums;

prasītāja vārds, uzvārds, personas kods, deklarētā dzīvesvieta, bet, ja tādas nav, - dzīvesvieta; juridiskajai personai - tās nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese. Prasītājs papildus var norādīt arī citu adresi saziņai ar tiesu;

atbildētāja, trešās personas vārds, uzvārds, personas kods, deklarētā dzīvesvieta un deklarācijā norādītā papildu adrese, bet, ja tādas nav, - dzīvesvieta;

juridiskajai personai - tās nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese. Atbildētāja personas kodu vai reģistrācijas numuru norāda, ja tas ir zināms; prasītāja pārstāvja, ja prasību ceļ pārstāvis, vārds, uzvārds, personas kods un adrese saziņai ar tiesu, bet juridiskajai personai - tās nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese;

prasības par naudas summas piedziņu — kredītiestādes nosaukums un konta numurs, kurā veicama samaksa, ja tāds ir;

prasības priekšmets;

prasības summa, ja prasība ir novērtējama naudas izteiksmē, kā arī piedzenamās vai apstrīdamās summas aprēķins;

apstākļi, ar kuriem prasītājs pamato savu prasījumu, un pierādījumi, kas tos apstiprina;

likums, uz kura prasība pamatota;

prasītāja prasījumi;

prasības pieteikumam pievienoto dokumentu saraksts;

prasības pieteikuma sastādīšanas laiks un citas ziņas, ja tās nepieciešamas lietas izskatīšanai;

Savukārt lietās par laulības šķiršanu papildus augstākminētajam jānorāda:

no kura laika puses dzīvo šķirti;

vai otrs laulātais piekrīt laulības šķiršanai;

vai puses ir vienojušās par bērna aizgādību, otra vecāka saskarsmes tiesības izmantošanas kārtību, uzturīdzekļiem un laulības laikā iegūtās mantas sadali vai piesaka attiecīgus prasījumus.

Prasības pieteikumu jāparaksta prasītājam vai viņa pārstāvim. Lietā par laulības šķiršanu vai neesamību puses pārstāvim jābūt speciāli pilnvarotam šīs lietas vešanai. Pilnvarojums par pārstāvību laulības šķiršanas vai neesamības lietā attiecas arī uz visiem citiem ar to saistītajiem prasījumiem.

Prasības pieteikumam jāpievieno:

ieteikuma norakstu, kas tiek nosūtīts atbildētājam;

dokuments, kas apstiprina valsts nodevas un citu tiesas izdevumu nomaksu likumā noteiktajā kārtībā un apmērā;

dokuments(-us), kas apstiprina apstākļus, uz kuriem prasījums pamatots (piemēram, apliecinājums par laulības noslēgšanu.)

12 Vai es varu saņemt juridisko palīdzību, lai segtu ar tiesvedības procesu saistītos izdevumus?

Vispārēji valsts nodrošina juridisko palīdzību, ja personas īpašuma stāvoklis, ienākumu līmenis vai personas pēkšņa nonākšana tādā situācijā un materiālajā stāvoklī, kas tām liedz nodrošināt savu tiesību aizsardzību (stihisku nelaimību, nepārvaramas varas vai citu no personas neatkarīgu apstākļu dēļ), vai atrodas pilnā valsts vai pašvaldības apgādībā kopumā rada objektīvas grūtības šai personai savu tiesību aizsardzībai. Juridiskā palīdzība tiek piešķirta atbilstoši Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma noteikumiem.

Vispārēji juridiskā palīdzība aptver tādus izdevumus, kas ir saistīti ar procesuālo dokumentu sastādīšanu, juridisko konsultāciju tiesvedības laikā, pārstāvību tiesā un ar tiesas sprieduma izpildi.

Latvija arī nodrošina juridisko palīdzību saskaņā ar Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 noteikumiem.

13 Vai nolēmumu saistībā ar laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības atzīšanu par spēkā neesošu ir iespējams pārsūdzēt?

Lietu pirmajā instancē skata rajona (pilsētas) tiesa. Nolēmumu iespējams pārsūdzēt otrajā instancē (apgabaltiesa) un kasācijas instancē.

Ja laulība ir šķirta pie notāra, jāievēro, ka likumā noteiktajā kārtībā apliecināto aktu patiesīgumu nevar apšaubīt. Tos var apstrīdēt, ceļot atsevišķu prasību.

Savukārt sūdzības par zvērīnāta notāra nepareizu rīcību, izpildot amata pienākumus, kā arī sūdzības par atteikšanos izpildīt šos pienākumus, iesniedzamas apgabaltiesai, kuras uzraudzībai pakļauta zvērīnāta notāra darbība, mēneša laikā no dienas, kad zvērīnāts notārs izpildījis darbību, par kuru iesniegta sūdzība, vai kad viņš atteicies izpildīt šādu darbību.

14 Kas man jādara, lai citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības neesamību varētu atzīt šajā dalībvalstī?

Citā dalībvalstī pieņemts spriedums par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības neesamību ir atzīstams Latvijā atbilstoši Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 noteikumiem. Atbilstoši minētās regulas noteikumiem spriedums, kas pieņemts vienā dalībvalstī, ir atzīstams citās dalībvalstīs bez īpašas procesuālās kārtības.

Lai atzītu citā dalībvalstī pieņemtu spriedumu par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu vai laulības neesamību Latvijā, jebkura ieinteresētā puse, ievērojot Padomes regulā (EK) Nr. 2201/2003 paredzētās procedūras, var pieprasīt lēmumu par to, lai spriedums tiktu vai netiktu atzīts, iesniedzot pieteikumu par ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanu vai atzīšanu un izpildīšanu izskatīšanai rajona (pilsētas) tiesai pēc nolēmuma izpildīšanas vietas vai arī pēc atbildētāja deklarētās dzīvesvietas, bet, ja tādas nav, - pēc atbildētāja dzīvesvietas.

Lēmumu par ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanu un izpildīšanu vai lēmuma par pieteikuma noraidīšanu pieņem tiesnesis vienpersoniski uz iesniegtā pieteikuma un tam pievienoto dokumentu pamata 10 dienu laikā no pieteikuma iesniegšanas dienas, neaicinot puses. Tiesa var atteikt sprieduma atzīšanu Latvijā tikai pamatojoties uz Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 22. pantā minētajiem neatzīšanas pamatiem. Saskaņā ar minētajiem neatzīšanas pamatiem citā dalībvalstī pieņemtu spriedumu Latvijā var neatzīt šādos gadījumos:

ja sprieduma atzīšana ir klaji pretrunā Latvijas sabiedriskajai kārtībai;

aizmuguriska sprieduma gadījumos – ja atbildētājam nav ticis savlaicīgi paziņots par lietas izskatīšanu un nav tikuši nosūtīti dokumenti, uz kuru pamata lieta ierosināta, un atbildētājs nav varējis nodrošināt sev aizstāvību, izņemot gadījumus, kad atbildētājs ir nepārprotami piekritis nolēmumam;

ja šis citā dalībvalstī pieņemtais spriedums nav savienojams ar spriedumu lietā starp šīm pašām personām Latvijā;

ja šis citā dalībvalstī pieņemtais spriedums nav savienojams ar agrāku spriedumu lietā starp šīm pašām personām citā dalībvalstī vai trešā valstī, ja šis agrākais spriedums atbilst nosacījumiem tā atzīšanai Latvijā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 638. panta noteikumiem pieteikumā par sprieduma atzīšanu iesniedzējam ir jānorāda:

tās tiesas nosaukumu, kurai pieteikums iesniegts;

ieteicēja vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tāda nav, tad citus identifikācijas datus) un adresi saziņai ar tiesu, bet juridiskajai personai - tās nosaukumu, reģistrācijas numuru un juridisko adresi;

atbildētāja vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tāda nav, tad citus identifikācijas datus), deklarēto dzīvesvietu un deklarācijā norādīto papildu adresi, bet, ja tādas nav, - dzīvesvietu; juridiskajai personai - tās nosaukumu, reģistrācijas numuru un juridisko adresi

ieteikuma priekšmetu un apstākļus, uz kuriem pieteikums pamatots;

ieteicēja lūgumu atzīt vai atzīt un izpildīt ārvalsts tiesas nolēmumu pilnā apjomā vai kādā tā daļā;

pilnvaroto pārstāvi un viņa adresi, ja lietas vešanai iecelts pārstāvis Latvijā;

pievienoto dokumentu sarakstu;

ieteikuma sastādīšanas laiku.

Pieteikumam par citas dalībvalsts sprieduma atzīšanu atbilstoši Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 37. pantam ir jāpievieno:

sprieduma noraksts, lai būtu iespējams konstatēt tā autentiskumu;

tajos gadījumos, kad spriedums ir taisīts aizmuguriski, ir jāpievieno dokuments, kas apliecina to, ka atbildētājam bija savlaicīgi izsniegti dokumenti, uz kuru pamata ir ierosināta lieta (par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības neesamību). Pieteicējs alternatīvi var iesniegt dokumentu, kas apliecina, ka persona ir nepārprotami piekritusi aizmuguriski pieņemtajam spriedumam;

apliecība, ko izsniegusi sprieduma izcelsmes dalībvalsts kompetentā iestāde vai tiesa saskaņā ar regulas 2201/2000 39. pantu.

15 Kurā tiesā man jāvēršas, lai celtu iebildumus pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu/laulāto atšķiršanu/laulības spēkā neesamības atzīšanu? Kāda ir procesuālā kārtība šajos gadījumos?

Atbilstoši Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 noteikumiem ieinteresētā persona var iebilst divos veidos pret citā dalībvalstī pieņemta sprieduma par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības neesamību atzīšanu Latvijā.

Pirmkārt, atbilstoši Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 21. panta noteikumiem persona var pati vērsties tiesā ar pieteikumu par to, ka citā dalībvalstī pieņemtais spriedums nav atzīstams Latvijā.

Otrkārt, atbildētājs sprieduma atzīšanas lietā var apstrīdēt sprieduma atzīšanu Latvijā tad, kad cita persona jau ir iesniegusi pieteikumu par sprieduma atzīšanu un atbilstoši šim pieteikumam rajona (pilsētas) tiesa ir pieņēmusi lēmumu spriedumu atzīšanas lietā. Atbildētājs savus iebildumus par citas dalībvalsts tiesas sprieduma atzīšanu Latvijā var izteikt, pārsūdzot rajona (pilsētas) tiesas lēmumu par sprieduma atzīšanu. Atbilstoši Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 33. pantam rajona (pilsētas) tiesas lēmums par citas dalībvalsts sprieduma atzīšanu var tikt pārsūdzēts apgabaltiesā, iesniedzot blakus sūdzību tiesā, kas pieņēmusi lēmumu, un adresējot pieteikumu attiecīgajai apgabaltiesai. Atbildētājs (arī pieteikuma iesniedzējs) apgabaltiesas lēmumu sprieduma atzīšanas lietā var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senātā, iesniedzot blakus sūdzību tiesā, kas pieņēmusi lēmumu, un adresējot pieteikumu Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentam.

Atbildētājs var iebilst pret citas dalībvalsts sprieduma atzīšanu Latvijā, tikai atsaucoties uz tiem neatzīšanas pamatiem, kas minēti Padomes regulas (EK) Nr. 2201/2003 22.pantā (skatīt 14. jautājumu).

16 Kuru likumu tiesa piemēro laulības šķiršanas tiesvedības procesā, ja laulātie nedzīvo šajā dalībvalstī vai viņiem ir dažādu valstu pilsonības?

Kārtība, kādā nosakāmi piemērojami tiesību akti, ir noteikta

Padomes Regulā (ES) Nr. 1259/2010 (2010. gada 20. decembris), ar kuru īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz tiesību aktiem, kas piemērojami laulības šķiršanai un laulāto atšķiršanai, jeb Roma III regulā

Saites

<https://www.tiesas.lv/>

<https://www.llrx.com/2002/11/features-latvian-law-guide/> (Angļu)

<https://vvc.gov.lv>

<https://www.tm.gov.lv/lv>

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsauksmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

**Your
Europe**

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 18/12/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.